

III

(Acte pregătitoare)

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 554-A SESIUNE PLENARĂ A COMITETULUI ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN,
16.9.2020-18.9.2020**Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamen-
tul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O strategie
pentru IMM-uri pentru o Europă sustenabilă și digitală**

[COM(2020) 103 final]

(2020/C 429/26)

Raportor: Milena **ANGELOVA**Coraportor: Panagiotis **GKOFAS**

Sesizare	Comisia Europeană, 22.4.2020
Temeiul juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru piața unică, producție și consum
Data adoptării în secțiune	22.7.2020
Data adoptării în sesiunea plenară	18.9.2020
Sesiunea plenară nr.	554
Rezultatul votului	219/0/0
(voturi pentru/ voturi împotriva/ab- țineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE salută Strategia pentru IMM-uri – un document necesar și așteptat cu mare interes. CESE apreciază abordarea cuprinzătoare și sistematică a strategiei și salută faptul că trece în revistă mijloacele, instrumentele și măsurile existente, care s-au dovedit a fi utile, îmbunătățindu-le și plasându-le într-un cadru comun, bine coordonat. CESE solicită Comisiei Europene (CE) să pună în aplicare strategia prin adoptarea unei abordări coerente, integrate și transversale, care să plaseze IMM-urile în centrul tuturor deciziilor politice esențiale, cum ar fi Pactul verde, strategia industrială, precum și atunci când definește bugetul UE și consolidează capacitatea de acțiune a planului de redresare pentru Europa.

1.2. CESE se angajează să contribuie la finalizarea rapidă a strategiei în favoarea IMM-urilor și susține aplicarea unei guvernante pe mai multe niveluri; la nivelul UE, un grup operativ pentru IMM-uri care să cuprindă reprezentanți din mai multe direcții generale trebuie să se asigure că:

- principiul „a gândi mai întâi la scară mică” este aplicat în toate domeniile de politică care afectează IMM-urile și mai ales în cazul planului de redresare pentru Europa, al programului InvestEU, al instrumentului de sprijin pentru solvabilitate și al Planului de investiții al Pactului verde european;
- punerea în aplicare a „strategiei pentru următoarea generație de IMM-uri” și a inițiativei în favoarea întreprinderilor mici (*Small Business Act*) are loc și este evaluată în cadrul semestrului european și al tabloului de bord privind IMM-urile, deja instituit;

- statele membre (SM) se angajează cu fermitate să pună în aplicare Strategia pentru IMM-uri, dat fiind faptul că multe politici ale UE au eșuat ca urmare a reacțiilor negative, a lipsei de acțiune sau a evaziunii, inclusiv a suprareglementării, la nivel național; în acest context, trebuie acordată o atenție specială situației femeilor în mediul actual de afaceri;
- organizațiile care reprezintă IMM-urile și partenerii sociali au un rol central și mai important, putând aduce contribuții constructive, în condițiile în care acest aspect lipsește într-o anumită măsură din propunerea actuală a CE;
- conceptul de ecosisteme ca domenii prioritare pentru finanțare este introdus numai după consultări aprofundate cu organizațiile care reprezintă IMM-urile la nivelul UE, la nivel național și regional, pentru a garanta că reflectă situația concretă a IMM-urilor, întrucât pare să fie o măsură prea îndrăzneată.

1.3. Deși ia notă de faptul că propunerea a fost lansată înainte de izbucnirea epidemiei de COVID-19, CESE solicită CE să elaboreze o „strategie pentru următoarea generație de IMM-uri”, care să țină seama de măsurile de sprijin pentru IMM-uri din planul de redresare pentru Europa pentru a le ajuta să atenueze efectele negative ale izolării, distanțării fizice și măsurilor de securitate sanitară asupra activității lor economice, precum și să se redreseze rapid. CESE salută crearea unui instrument de redresare și reziliență corelat cu bugetul UE, dar ar dori să existe o garanție concretă că el va ajunge la toate IMM-urile aflate în dificultate, prin măsuri de sprijin adaptate. Aceasta necesită o revizuire mai cuprinzătoare a politicii și propuneri mai exacte și mai specifice privind modalitățile de promovare a digitalizării, a inovării și a sustenabilității în cadrul IMM-urilor.

1.4. „Strategia pentru generația următoare de IMM-uri” va necesita un cadru de punere în aplicare solid și o puternică coerență la nivelul politicii. CESE recomandă CE, Consiliului, PE, organismelor consultative și agențiilor UE să convină asupra unei foi de parcurs privind punerea în aplicare multianuală, cu indicatori de referință și un calendar al obiectivelor pe termen scurt, mediu și lung.

1.5. CESE solicită ca organizațiilor de IMM-uri să li se acorde posibilitatea de a se implica în mai mare măsură în procesul de punere în aplicare a strategiei pentru IMM-uri, inclusiv prin instituirea unui program al UE care să le permită organizațiilor de IMM-uri și partenerilor sociali să-și consolideze capacitățile și să sprijine acțiuni comune, să funcționeze ca un ghișeu unic de informare și asistență tehnică, prin implicarea lor strânsă în desemnarea și observarea reprezentanților IMM-urilor, precum și prin adoptarea unui sistem de monitorizare care să măsoare eficiența acestora. Rețeaua întreprinderilor europene (*Enterprise Europe Network – EEN*) trebuie fundamental reformată astfel încât să joace un rol mai semnificativ în consilierea IMM-urilor, după cum a prevăzut CE, mai ales în ceea ce privește tranziția sustenabilă, întrucât, în majoritatea statelor membre, ea nu ajunge la IMM-uri și, cu siguranță, nici la întreprinderile meșteșugărești. CESE consideră că evoluția punerii în aplicare și eficacitatea strategiei trebuie monitorizate, evaluate și controlate periodic de către un observator al UE independent, desemnat în scopul elaborării și propunerii rapide de măsuri corective, ori de câte ori este necesar.

2. Observații generale și o abordare orientată spre viitor

2.1. CESE solicită CE și statelor membre să ia serios în considerare extinderea domeniului de aplicare și asigurarea punerii eficiente în aplicare a măsurilor pentru promovarea competitivității și a capacității de inovare ale IMM-urilor, pentru a le ajuta să își îmbunătățească productivitatea bazată pe mai mulți factori și pentru a le sprijini în activitățile comerciale obișnuite. Deși recunoaște importanța inovării și a digitalizării, CESE subliniază că marea majoritate a IMM-urilor din UE au o nevoie stringentă de sprijin pentru a-și moderniza tehnologia, pentru a face față chestiunilor legate de resursele umane și pentru a îmbunătăți performanța antreprenorială.

2.2. CESE apreciază în mod deosebit intenția CE de a pune în aplicare măsuri care să vizeze nevoile specifice ale tuturor subgrupurilor de IMM-uri, cum ar fi întreprinderile generatoare de valoare, microîntreprinderile, întreprinderile mici, publice, familiale și tradiționale, precum și cele situate în regiuni îndepărtate, lucrătorii care desfășoară activități independente și întreprinderile meșteșugărești, precum și IMM-urile care fac parte din economia socială, întrucât satisfacerea corespunzătoare a nevoilor lor specifice constituie un factor-cheie al succesului.

2.3. Toate componentele axate pe IMM-uri din cadrul fondului european de redresare trebuie să fie monitorizate sistematic pentru a le garanta capacitatea de a oferi IMM-urilor sprijinul necesar, de exemplu noul instrument pentru solvabilitate.

2.4. CESE solicită CE să elaboreze o foaie de parcurs realistă privind punerea în aplicare multianuală, care să stabilească resursele și măsurile adecvate, consultările și acțiunile comune cu partenerii sociali, un raport intermediar independent, mecanismele de monitorizare și de evaluare a impactului. Pentru a asigura succesul tranziției digitale, este vital ca

propunerile ambițioase pentru programele Europa digitală și Orizont Europa din următorul cadru financiar multianual să fie mai bine orientate către IMM-uri și să prevadă o acoperire geografică mai echitabilă. CESE subliniază importanța canalizării eficiente a finanțării pentru IMM-uri și a măsurilor de sprijin pentru microîntreprinderi, inclusiv pentru întreprinderile tradiționale.

3. Pilonul 1

3.1. CESE salută recunoașterea necesității de a adapta măsurile de sprijin la IMM-uri pentru a le ajuta să prospere într-un mod neutru din punctul de vedere al impactului asupra climei, eficient din punctul de vedere al utilizării resurselor și caracterizat de competențe digitale și flexibilitate. Consilierii în materie de sustenabilitate și voluntarii din domeniul digital pot ajuta IMM-urile să devină competente în domeniul digital, să își actualizeze tehnologia, să se pregătească pentru o tranziție reușită către sustenabilitate și să identifice soluții eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor și neutre din punctul de vedere al impactului asupra climei. Rolul și responsabilitățile lor trebuie să fie facilitate și consolidate de organizațiile IMM-urilor de la nivelul UE, de la nivel național și regional.

3.2. CESE apreciază rolul special preconizat pentru partenerii sociali și speră ca principiul parteneriatului să fie consolidat în continuare, iar statele membre să îl aplice mai eficient. Organizațiile IMM-urilor de la nivelul european, național și local joacă un rol esențial, sensibilizând IMM-urile și ajutându-le să înțeleagă măsurile de sprijin cuprinse în politica pentru IMM-uri, în special marea majoritate a IMM-urilor, care sunt întreprinderi tradiționale și/sau microîntreprinderi și/sau își desfășoară activitatea în zone îndepărtate și rurale și trebuie să recupereze decalajul față de ritmul accelerat al revoluției digitale. CESE este gata să sprijine aceste organizații și partenerii sociali să creeze o rețea de colectare și schimb de bune practici și idei de măsuri de sprijin și de mediere socială specifică, care să se înscrie în cadrul de dialog social.

3.3. CESE salută gama largă de mecanisme de facilitare a tranziției IMM-urilor către durabilitate/circularitate și a conformității lor cu legislația. Comitetul subliniază importanța punerii rapide în aplicare a Planului de acțiune pentru economia circulară (CEAP) și a introducerii unui prag ambițios al prețului pentru emisiile de dioxid de carbon, precum și a mecanismului de ajustare la frontieră a emisiilor de dioxid de carbon. CESE subliniază capacitatea Mecanismului pentru o tranziție justă de a sprijini dezvoltarea noii economii și recomandă ca, atunci când este necesar, să se ia măsuri sociale și de sprijin pentru a preveni criza și a evita ca tranziția către o economie circulară cu emisii scăzute de carbon să afecteze categoriile cele mai defavorizate, inclusiv sprijin pentru sectorul privat, atunci când se percep efecte negative, și, în special, pentru IMM-uri. Pentru a încuraja IMM-urile să devină mai verzi, trebuie stimulat potențialul lor pentru inovații radicale și revoluționare, astfel încât tranziția ecologică să se afle în prim plan. Cu sprijin adecvat, în natură și în domeniul legislativ, IMM-urile vor putea să valorifice practicile inovatoare și sustenabile mai rapid decât firmele mari.

3.4. O politică eficientă privind drepturile de proprietate intelectuală (DPI) este esențială pentru succesul întreprinderilor inovatoare, în special al IMM-urilor și al întreprinderilor nou-înființate. DPI, inclusiv brevetele, mărcile comerciale, drepturile de autor și alte active bazate pe cunoaștere, trebuie să devină parte integrantă din strategiile comerciale ale multor IMM-uri. Întreprinderile au nevoie de un cadru solid și fiabil în materie de DPI, adecvat erei digitale. Sistemul unic de brevetare al UE ar trebui să devină rapid operațional, astfel încât să asigure securitatea juridică și să permită IMM-urilor să își dezvolte și să își protejeze invențiile la un cost rezonabil și cu sarcini administrative reduse. O abordare colaborativă între CE, statele membre și Oficiul European de Brevete (OEB), care să extindă serviciile de înregistrare a brevetelor, inclusiv sprijinul financiar, care să îmbunătățească accesul IMM-urilor la justiție în cazul contrafacerii brevetelor, îndeosebi printr-un mecanism de asigurare de protecție juridică, și care să reformeze procedura de contestații a OEB, ar fi esențială pentru consolidarea în continuare a dezvoltării și protecției know-how-ului IMM-urilor.

3.5. Spiritul antreprenorial este forța motrice a IMM-urilor. CESE solicită CE să se concentreze mai mult asupra promovării, consolidării și cultivării spiritului și mentalității antreprenoriale și a unei abordări în cunoștință de cauză cu privire la asumarea de riscuri, precum și asupra asigurării unei imagini mai favorabile a antreprenorilor care se confruntă cu dificultăți financiare. Deși este incontestabil important, nu este suficient să se pună accentul numai pe educația și formarea antreprenorială, la toate nivelurile de învățare; ar trebui să se ia măsuri și pentru ca rolul antreprenorului să fie mai bine apreciat de către societate, inclusiv prin promovarea bunelor exemple și a modelelor de urmat. Ar trebui promovate perfecționarea și formarea antreprenorilor. Strategia ar putea stabili măsuri pentru consolidarea în continuare a mobilității forței de muncă în interiorul UE și în țări terțe și ar putea explora instrumente suplimentare, pe lângă regimul simplificat al UE privind vizele. CE, alături de statele membre, trebuie să pună la dispoziția IMM-urilor infrastructura pentru inovare, de exemplu laboratoare, dotări TIC, clădiri de birouri și sprijin juridic și în materie de proprietate intelectuală, care, la niveluri adecvate, ar reduce substanțial pragul pentru întreprinderile nou-înființate și ar deschide oportunități pentru antreprenorii care lucrează cu normă redusă. De asemenea, CE ar putea stimula agențiile guvernamentale să asigure medii în care IMM-urile să își poată testa prototipurile, facilitând astfel finanțarea IMM-urilor inovatoare prin reducerea riscului tehnic pentru investitori. Elaborarea unei analize eficiente privind competențele necesare, prin influențarea programelor școlare, este esențială.

3.6. Resursele umane reprezintă un factor determinant esențial al competitivității, în special pentru IMM-uri, care dispun, de obicei, de mai puține instrumente organizaționale, manageriale și financiare pentru a atrage, a motiva și a păstra personalul calificat. Prin urmare, CESE subliniază că este important ca IMM-urile să fie ajutate, inclusiv prin mijloace financiare, să recruteze personal experimentat și calificat, și se așteaptă ca acest aspect să reprezinte o parte esențială a componentei dedicate IMM-urilor din cadrul viitorului Pact pentru competențe. CESE sprijină responsabilitatea comună a guvernelor, angajatorilor, regiunilor și cetățenilor în ceea ce privește perfecționarea și/sau recalificarea forței de muncă. Educația și formarea profesională (EFP) trebuie să devină o opțiune de primă clasă, alături de promovarea învățământului terțiar pentru a sprijini tranziția pieței forței de muncă. Este important ca programele de studiu să fie orientate către rezultatele învățării, întrucât astfel vor contribui la stimularea unor tranziții oportune și eficiente.

3.7. Îmbunătățirea capacității digitale a IMM-urilor este vitală. Ea trebuie să înceapă cu grupurile de IMM-uri mai puțin pregătite, cum ar fi microîntreprinderile și întreprinderile foarte tradiționale, cu experiență limitată sau fără experiență în domeniul digitalizării. Aceste IMM-uri trebuie să fie beneficiarele cursurilor intensive în domeniul digital care îi vizează atât pe antreprenori, cât și pe angajații IMM-urilor, iar de nevoile lor va trebui să se țină seama și atunci când vor fi concepute centrele de inovare digitală, astfel încât să le permită să își perfecționeze și să își îmbunătățească competențele profesionale și să devină utilizatori avansați ai tehnologiei. Centrele de inovare digitală ar trebui să fie dotate în mod adecvat pentru a ajuta IMM-urile să efectueze evaluări ale riscurilor și ar trebui să protejeze datele în mod eficient. CESE sprijină strategia europeană privind datele, deja anunțată, care vizează accesibilitatea mai largă a datelor și facilitarea fluxurilor de date între întreprinderi și autorități. Libera circulație a datelor trebuie garantată și partajarea datelor între companii ar trebui să fie încurajată pentru a îmbunătăți cooperarea de-a lungul lanțurilor valorice și a asigura oportunități pentru creșterea puterii economice prin sporirea disponibilității și accesibilității informațiilor (de la administrațiile publice sau din cadrul lanțului valoric) privind partajarea și portabilitatea datelor.

3.8. Rețeaua de bandă largă din UE – ca o condiție prealabilă esențială pentru digitalizare – trebuie amplu extinsă, astfel încât întreprinderile să poată deveni mai digitalizate fără ca niciuna dintre ele să fie lăsată în urmă. Având în vedere că UE încă înregistrează un progres limitat, în special în zonele rurale în care sunt situate multe IMM-uri, toate celelalte inițiative de la nivelul UE ar trebui să țină seama de acest aspect pornind de la realitatea de pe teren și să ia măsuri acolo unde este nevoie.

3.9. CESE solicită măsuri de sprijin specifice, dedicate digitalizării și conectivității sporite a unor sectoare precum sănătatea, educația, administrația publică, produsele alimentare și agricultura, producția și transporturile. Transformarea digitală ar trebui să se fondeze pe deschidere (mai exact, nondependență), simplitate, informații, automatizare, încredere și securitate, din moment ce ne propunem să construim modele de afaceri, procese, programe informatice și sisteme antreprenoriale noi. Transformarea digitală se află în centrul redresării economice și al asumării rolului UE de lider în domeniul climatic. UE ar trebui să accelereze investițiile în eficiența energetică, transporturi, clădirile și procesele industriale cu emisii scăzute de carbon, în care digitalizarea deține un rol esențial.

3.10. CESE recomandă accelerarea extinderii rețelilor de înaltă capacitate și sigure la nivel general, stimularea investițiilor private și intensificarea finanțării pentru zonele rurale și cele slab populate. Alocările de spectru planificate, care au fost probabil amânate din cauza crizei provocate de pandemia de COVID-19, ar trebui, de asemenea, să fie accelerate odată cu reluarea operațiunilor normale. La momentul respectiv, guvernele ar trebui să acorde prioritate și altor noi alocări de spectru – cu și fără licență – pentru a spori robustețea conectivității fără fir.

4. Pilonul 2

4.1. CESE salută atenția deosebită acordată IMM-urilor și aplicarea riguroasă a principiilor „doar o singură dată” și „digital în mod implicit”. CESE solicită CE ca punerea în aplicare a noii strategii să se bazeze totodată și pe principiul „acțiune în favoarea IMM-urilor” și atrage atenția asupra faptului că orice întârziere în implementarea măsurilor de sprijin pentru IMM-uri ar fi contraproductivă. În fond, IMM-urile se confruntă la ora actuală cu mai multe provocări decât oricând: efectele negative ale pandemiei de COVID-19, o concurență acerbă, penuria de forță de muncă calificată, noi forme de muncă și de consum, un flux de informații tot mai complex și mai amplu, resurse limitate pentru inovare, o depreciere constantă a rolului antreprenorilor, piețe financiare volatile, dificultăți de acces la finanțare, o strânsă dependență de mediul extern și o capacitate de negociere limitată. În ceea ce privește evaluarea impactului „măsurilor de suprareglementare” asupra IMM-urilor, CESE își reiterează opinia conform căreia obiectivele de reducere a sarcinii de reglementare ar trebui să se bazeze pe un test IMM aprofundat, pe evaluări ale impactului solide și pe o evaluare cuprinzătoare, care să includă societatea civilă și dialogul cu părțile interesate. Nivelul actual de protecție a cetățenilor, consumatorilor, lucrătorilor, investitorilor și mediului în statul membru nu trebuie pus sub semnul întrebării atunci când se pune în aplicare legislația UE.

4.2. Chestiunea plăților întârziate necesită în continuare o analiză atentă, iar revizuirea planificată a Directivei privind întârzierea în efectuarea plăților este o măsură importantă care ar trebui să implice îndeaproape consultarea IMM-urilor interesate. Ar putea fi utilă o intervenție la nivel cultural, astfel încât să se promoveze un comportament corect. În acest

sens, o măsură specifică de sprijinire a acestui proces ar putea fi aceea de a crea un instrument, de exemplu un site internet, care să solicite întreprinderilor să își asume anumite principii legate de efectuarea plăților la timp. Pentru a proteja IMM-urile împotriva puterii superioare de negociere a întreprinderilor mai mari, CESE sugerează ca CE să extindă și să consolideze dispozițiile privind practicile comerciale neloiale B2B și P2B, extinzându-le la toate sectoarele, eventual ca parte a dreptului concurenței al UE, cu opțiunea ca IMM-urile să poată depune plângeri confidențiale la o autoritate centrală, care, în cazul UE, ar putea fi DG COMP.

4.3. Ca și în avizele sale anterioare, CESE își exprimă îndoiala cu privire la utilitatea rețelei reprezentanților IMM-urilor, care nu este pe deplin operațională în toate statele membre, precum și la capacitatea acestei rețele de a aduce o valoare adăugată reală. CESE recomandă mai curând să se consolideze rolul organizațiilor IMM-urilor, decât să se creeze un nou rol, cel al reprezentantului UE pentru IMM-uri, care să nu ofere nicio garanție în ce privește adoptarea unor reglementări favorabile IMM-urilor. CESE sugerează ca reprezentantul național pentru IMM-uri să fie numit cu acordul organizațiilor naționale ale IMM-urilor, care trebuie să se afle în contact permanent cu el și să îl tragă la răspundere în mod regulat. Punerea în aplicare a „Strategiei pentru IMM-uri de generația următoare” și a Small Business Act trebuie incluse în exercițiul semestrului european și în tabloul de bord privind IMM-urile, deja instituit.

4.4. Spațiile de testare în materie de reglementare s-au dovedit a fi un instrument util, iar CESE solicită să fie utilizate pe scară mai largă atunci când se introduc reglementări pentru IMM-uri și să fie mai bine promovate în rândul legiuitorilor naționali. CE ar trebui să clarifice cum, unde și de ce se vor aplica aceste spații de testare în materie de reglementare. Este evident că testul IMM-urilor din cadrul evaluării impactului trebuie încă îmbunătățit, pentru a se garanta că toate propunerile legislative sunt favorabile IMM-urilor. Noua platformă „Pregătiți pentru viitor” a CE ar trebui să se concentreze în mare măsură pe detectarea unor eventuale sarcini care ar putea crea obstacole în calea regenerării socioeconomice. UE ar trebui, de asemenea, să instituie spații de testare în materie de reglementare la nivelul UE, în scopul de a consolida piața unică, asigurând că stimulează armonizarea, și să ofere cu promptitudine inovatorilor securitate juridică pentru soluții inovatoare pretutindeni în Europa. În UE sunt mai multe întreprinderi nou-înființate și IMM-uri inovatoare decât în SUA sau China, dar mai multe studii arată că aceste întreprinderi preferă să își implementeze soluțiile inovatoare în afara Europei. Există multe motive în acest sens, printre care lipsa stimulentei financiare în Europa și piața unică fragmentată. De aici și importanța introducerii de spații de testare în materie de reglementare, ceea ar încuraja întreprinderile să rămână în Europa și, sperăm, să contribuie la crearea de „campioni” europeni pe termen mai lung.

4.5. Garantarea unor achiziții publice mai accesibile și favorabile pentru IMM-uri împiedică criminalitatea transfrontalieră și abuzurile pe piață. Încurajarea IMM-urilor să se implice mai activ în acțiunile de solidaritate și sectoarele strategice și esențiale, precum bunuri/servicii în domeniul sănătății și siguranței, spațiul aerian și apărarea, reprezintă o modalitate eficace pentru o integrare mai bună a lor în lanțurile valorice și ar fi un demers cu siguranță apreciat în cadrul unui sistem comercial deschis, care combate protecționismul în creștere. În plus, epidemia de COVID-19 a arătat cât de important este să existe lanțuri de aprovizionare diversificate, dar și ca acestea să fie amplasate în zone de țarm/apropiate de țarm, fiind esențial ca IMM-urile să fie ajutate să își găsească locul în acest proces. Criza a oferit, de asemenea, numeroase exemple care arată cât de fragilă este încă piața unică; pentru a asigura buna funcționare a tuturor sectoarelor, este necesar un plan de acțiune, care reprezintă un aspect esențial pentru IMM-uri, precum și pentru a încuraja IMM-urile să se extindă în mod activ pe piețele externe.

4.6. CE trebuie să fie mai ambițioasă în eforturile sale de a garanta accesul IMM-urilor la procedurile de achiziții publice, încercând, în cooperare cu furnizorii de servicii publice, să sporească transparența achizițiilor publice și să asigure conformitatea contractelor publice cu normele pieței unice a UE. CESE sugerează ca aceste aspecte să fie realizate mai ales prin:

- creșterea și monitorizarea constantă a ratei de participare a IMM-urilor;
- simplificarea procedurilor administrative și punerea la dispoziție a unor servicii publice și digitale optimizate;
- desemnarea unui punct unic de contact în fiecare stat membru în care să poată fi înregistrate și monitorizate plângerile sau problemele legate de procedurile de achiziții publice;
- îmbunătățirea accesului la procedurile de contestație în legătură cu rezultatul procedurilor de licitație.

4.7. În mod similar, UE trebuie să își continue eforturile în direcția unei transparențe sporite și a unei cooperări mai strânse cu industria UE în ansamblu său, în cadrul investigațiilor instrumentului de apărare comercială, și trebuie să faciliteze în continuare accesul IMM-urilor la aceste instrumente.

4.8. CESE își exprimă îngrijorarea cu privire la dificultățile întâmpinate de sectorul comerțului cu amănuntul, în special în perioada de izolare instituită din cauza epidemiei de COVID-19, și solicită măsuri specifice de sprijin și promovare.

4.9. Portalul digital unic, conectat la ghișeele unice din statele membre, va oferi informații și sprijin IMM-urilor, iar organizațiile naționale și regionale ale IMM-urilor le vor ajuta să identifice și să recunoască soluțiile cele mai potrivite situației lor.

4.10. Facilitarea transferurilor de întreprinderi este extrem de importantă, deoarece va motiva o întreagă generație să mențină în activitate întreprinderile familiale și va facilita transferurile de proprietate în cazurile în care proprietarul sau proprietarii nu dețin competențele, resursele și ideile necesare pentru a putea conduce întreprinderea în continuare. Cumpărarea acțiunilor întreprinderilor de către salariați, prin crearea unei cooperative și a altor forme de participare a angajaților poate fi, de asemenea, examinată în astfel de cazuri. De asemenea, este extrem de important să se identifice cele două tipuri diferite de transferuri de întreprinderi, pentru a înțelege modul în care legislația specifică afectează fiecare tip. Trebuie făcută distincția între „transferurile de întreprinderi în cadrul familiei” și „transferurile de întreprinderi către entități externe”, cu o definiție separată pentru fiecare. Cadrul legislativ trebuie să fie mai flexibil pentru a facilita achiziționarea unei întreprinderi existente în cazurile care presupun în prezent riscuri mari, costuri semnificative și proceduri complicate. Ar trebui să se acorde o atenție deosebită transferurilor transfrontaliere de IMM-uri, pentru a aborda costurile ridicate asociate acestor tranzacții și reglementările substanțial diferite ale statelor membre. Dincolo de chestiunea transferurilor, CESE recomandă instituirea unei societăți europene 2.0 pentru IMM-uri sub forma unei societăți private europene [Societas Privata Europaea (SPE)] în scopul facilitării extinderii și dezvoltării transfrontaliere a IMM-urilor.

4.11. Pentru a permite IMM-urilor să beneficieze pe deplin de avantajele acordurilor comerciale, CESE solicită ca, în cadrul viitoarelor negocieri comerciale bilaterale ale UE cu țările terțe, capitolele privind IMM-urile să devină o abordare standard, precum și să se înființeze comitete pentru IMM-uri, care să lanseze inițiative de schimb de informații între IMM-uri cu privire la acordurile de liber schimb și standardele tehnice și să monitorizeze utilizarea ALS de către IMM-uri atât în UE, cât și în cealaltă țară (celelalte țări) parte (părți) la acord. Fiind un instrument de sprijin pentru internaționalizarea IMM-urilor, EEN ar trebui îmbunătățită, la fel și cooperarea și sinergiile cu furnizorii naționali de servicii și federațiile de IMM-uri sectoriale și naționale.

4.12. CE ar trebui să exploreze în continuare posibilitatea unei forme de drept al societăților comerciale europene, concepută pentru IMM-uri, inspirându-se din propunerea privind o societate privată europeană. În strategia sa pentru IMM-uri, CE intenționează să evalueze necesitatea unor măsuri suplimentare de drept al societăților comerciale pentru a facilita extinderea și dezvoltarea transfrontalieră a IMM-urilor. O propunere specifică, care abordează astfel de obiective, este crearea unei forme de drept al societăților comerciale europene, concepută pentru IMM-uri, după cum s-a menționat mai sus. Întrucât numai 2 % dintre IMM-urile europene investesc prin înființarea de sucursale în străinătate, din cauza diferențelor lingvistice, administrative și juridice între statele membre, care îngreunează înființarea de filiale în străinătate, ar trebui avută în vedere necesitatea unui mecanism juridic care să permită întreprinderilor să își gestioneze mai bine extinderea în cadrul UE.

4.13. Dat fiind faptul că promovarea schimburilor comerciale ține, în esență, de competența guvernelor naționale, punerea cu succes în aplicare a ALS se bazează, în ultimă instanță, pe capacitatea, abilitatea și voința fiecărui stat membru de a promova un anumit acord comercial cu UE în cadrul comunității sale naționale de afaceri. CESE invită cele 27 de state membre și CE să se angajeze, în mod voluntar și în conformitate cu respectivele lor competențe, să pună în aplicare, pe plan intern, măsuri și activități specifice, prin intermediul planurilor de acțiune europene pentru punerea în aplicare, în vederea completării, la nivelul UE, a foilor de parcurs „externe” de punere în aplicare, stabilite în contextul ALS ale UE. Aceste planuri de acțiune ar trebui să contribuie și mai mult la monitorizarea eficace a transpunerii efective a angajamentelor negociate în cadrul ALS în țara terță respectivă, permițând totodată monitorizarea și compararea măsurilor specifice luate de guverne și de comunitatea de afaceri la nivel național și regional.

5. Pilonul 3

5.1. CESE își reiterează propunerea ca statele membre să fie încurajate să creeze și să dezvolte o rețea de „mediatori financiari”, coordonată de UE. Cu sprijinul grupului operativ propus referitor la lichiditatea IMM-urilor, această rețea ar trebui să utilizeze metodologii adecvate pentru a monitoriza punerea în aplicare a noilor măsuri ale CE orientate către lichiditatea microîntreprinderilor pe termen scurt, care au fost propuse la nivelul UE și la nivelul statelor membre. Pe lângă ajutorul acordat zi de zi IMM-urilor pentru a accesa fonduri, rețeaua poate ajuta totodată CE să colecteze și să analizeze date calitative pentru a afla cum sunt utilizate instrumentele financiare de către băncile intermediare pentru a ajunge la IMM-urile care au cea mai mare nevoie de resurse financiare și de ce nu se acordă credite IMM-urilor, în conformitate cu principiile care impun feedback din partea băncilor. Rețeaua ar trebui, de asemenea, să soluționeze litigiile de ordin mai general între IMM-uri și bănci, alți furnizori de servicii financiare și furnizori de lichidități.

5.2. CESE este satisfăcut de eforturile specifice depuse pentru a diversifica sursele de finanțare pentru IMM-uri prin promovarea finanțării prin capitaluri proprii și prin utilizarea piețelor de creștere pentru IMM-uri, precum și prin identificarea unor opțiuni alternative de cotare destinate acestora. CESE solicită CE, cu sprijinul activ al organizațiilor de

IMM-uri, să aibă în vedere introducerea unor măsuri specifice de instruire a personalului de conducere cu privire la avantajele și oportunitățile oferite de diferitele opțiuni de finanțare, ajutându-le să o aleagă pe cea mai potrivită cu nevoile lor, precum și a unor măsuri de promovare în continuare a soluțiilor adaptate oferite de experți.

5.3. În conformitate cu pozițiile adoptate anterior privind încurajarea antreprenoriatului feminin și stimularea spiritului antreprenorial al femeilor, CESE salută cu căldură și în mod deosebit propunerea Comisiei de a lansa o inițiativă de finanțare inteligentă din perspectiva egalității de gen, menită să stimuleze finanțarea destinată întreprinderilor și fondurilor conduse de femei și să consolideze spiritul antreprenorial în rândul acestora. Într-adevăr, o prezență mai mare și mai puternică a femeilor, inclusiv în mediul antreprenorial, reprezintă o necesitate absolută pentru realizarea Europei viitorului.

5.4. CESE salută elaborarea unui fond public-privat dedicat ofertelor publice inițiale și sprijină pe deplin crearea unor instrumente suplimentare de finanțare pentru IMM-uri prin capitaluri proprii, cvasicapital, capital de risc și partajarea riscurilor. CESE consideră că promovarea acestora și garantarea accesibilității lor sunt deosebit de importante pentru întreprinderile inovatoare mici și cu capitalizare medie.

5.5. Deși recunoaște că cota la bursă a IMM-urilor oferă oportunități de afaceri, CESE constată, de asemenea, că aceasta nu este potrivită pentru toate întreprinderile, având în vedere natura sarcinii administrative și costurile aferente. Utilizarea de acțiuni fără drept de vot ar putea fi o modalitate adecvată de încurajare a IMM-urilor, în special a întreprinderilor familiale, să acceseze capital fără a pierde controlul asupra propriei întreprinderi. Abordarea finanțării prin capitaluri proprii în același mod precum finanțarea prin împrumut reprezintă o altă provocare.

5.6. Chiar dacă următorul buget al UE se va concentra, în mod logic, pe mobilizarea de fonduri pentru investiții, valoarea finanțării activităților paneuropene de consolidare a capacităților și a acțiunilor comune ale IMM-urilor nu ar trebui să fie subestimată și prezintă o importanță deosebită în situația actuală. Bugetul UE este deosebit de important pentru măsurile de dezvoltare a competențelor, internaționalizare, promovarea economiei circulare, a spiritului antreprenorial, a sprijinului pentru întreprinderile aflate în dificultate și a accesului la serviciile publice. Astfel de inițiative pot asigura o rentabilitate considerabilă a investițiilor pentru contribuabilii din UE și pentru IMM-urile care sunt beneficiare directe, motiv pentru care ar trebui să fie incluse în mod ferm în CFM revizuit.

5.7. Referitor la utilizarea activelor criptografice și a tokenurilor digitale de către IMM-uri, CESE invită Comisia Europeană, să monitorizeze îndeaproape utilizarea acestora, în cooperare cu organizațiile reprezentative ale IMM-urilor, întrucât activele criptografice au caracteristici unice care diferă de activele financiare tradiționale și, ca atare, creează noi provocări pentru întreprinderi (inclusiv pentru IMM-uri), în special în ceea ce privește securitatea și controalele interne. Astfel, IMM-urile ar trebui să înțeleagă mai întâi riscurile și beneficiile asociate activelor criptografice și să conceapă un mediu de control eficace care să poată garanta securitatea. În plus, dat fiind că activele criptografice sunt în mare măsură nereglementate, IMM-urile se pot confrunta cu anchete antifraudă în cazul în care investitorii depun plângeri împotriva lor.

6. Punerea în aplicare și angajamentul statelor membre

6.1. Sprijinul și angajamentul deplin al statelor membre reprezintă un factor-cheie pentru reușita unei implementări rapide a măsurilor din cadrul strategiei. CESE consideră că aplicarea deplină a principiului parteneriatului, prin colaborarea strânsă cu ambasadorii pentru antreprenoriatul strategic – a căror activitate ar trebui să asigure valoare adăugată – la punerea în aplicare a acestor măsuri, va produce rezultate concrete. CESE subliniază încă o dată importanța implicării îndeaproape în acest proces a organizațiilor de reprezentare a IMM-urilor de la nivelul UE, național și regional, deoarece ele reprezintă legătura directă cu mediul de afaceri.

6.2. CESE înțelege motivele pentru care Comisia Europeană nu modifică definiția IMM-urilor, chiar dacă există opinii diferite cu privire la măsura în care definiția actuală este adecvată scopului urmărit și salută angajamentul de a evalua și de a prezenta rapoarte cu privire la problemele specifice evocate în procesul de consultare. Între timp, în conformitate cu avizele sale anterioare, CESE solicită CE să ajute statele membre să fie flexibile atunci când aleg metoda de punere în aplicare.

7. IMM-urile se mobilizează și prosperă în perioada pandemiei de COVID-19

7.1. Impactul tragic și tot mai grav al pandemiei de COVID-19 asupra sistemelor economice a afectat cel mai mult IMM-urile, în special microîntreprinderile. Acest impact negativ enorm pune serios în pericol rolul sistemic al IMM-urilor în economie și demonstrează importanța implicării depline și sistematice a partenerilor sociali și a organizațiilor societății civile (OSC) relevante în toate etapele procesului decizional și în înființarea rețelei de cunoștințe și formare rescEU, în cadrul mecanismului actual de protecție civilă al UE, astfel cum a propus deja CESE.

7.2. CESE este deschis continuării discuțiilor pe marginea noii abordări propuse de CE, pentru a favoriza acordarea de sprijin mai curând ecosistemelor decât întreprinderilor în funcție de dimensiunile lor. Comitetul constată că, în prezent, CE recunoaște 14 ecosisteme și ar dori să sublinieze nevoia de a garanta o comunicare și o guvernare eficientă, astfel încât să fie ascultate vocile tuturor părților interesate din aceste ecosisteme, și să se garanteze implicarea activă a organizațiilor care reprezintă IMM-urile la nivelul UE, la nivel național și regional.

7.3. Măsurile prioritare de urgență, pe termen scurt, care sunt esențiale pentru IMM-uri și în special pentru microîntreprinderi, ar trebui să vizeze furnizarea de lichidități în mod transparent și în timp util, cu o rată echitabilă a dobânzii, utilizând intermediari financiari și fără obstacole nejustificate și sarcini bancare administrative nejustificate. În același timp, IMM-urile care decid că modelul lor de afaceri s-a învechit merită ajutor pentru lichidarea întreprinderii într-un mod ordonat și pentru demararea unei noi afaceri.

7.4. Măsurile de sprijin la nivelul UE trebuie să ajungă efectiv la IMM-uri cât mai rapid, iar punerea lor în aplicare trebuie evaluată și monitorizată îndeaproape la nivelul UE și al statelor membre, pe baza unui mecanism comun adecvat de feedback, în cadrul căruia organizațiile de IMM-uri, intermediarii financiari, sectorul bancar și sectorul de garantare a creditelor să poată face schimb de date. Scopul este de a preveni impunerea unor întârzieri nejustificate și luarea de decizii arbitrare și discreționare ca răspuns la nevoile urgente de lichidități ale industriei meșteșugărești și ale IMM-urilor, care ar putea fi cauzate de diferențele existente în implementarea unor astfel de măsuri de către sistemele naționale de credite și intermediarii financiari.

7.5. Este esențial să se conceapă și să se pună pe deplin în funcțiune un sistem armonizat și rapid de intervenție a UE în materie de lichidități, axat pe microîntreprinderi și întreprinderi mici. CESE sugerează ca CE să înființeze un grup operativ permanent de experți la nivel înalt privind lichiditatea microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici, având ca scop facilitarea fluxurilor de lichidități ale IMM-urilor pe baza analizei unor date independente furnizate periodic, precum și o mai bună înțelegere a modului în care pot fi depășite obstacolele existente în calea lichidității IMM-urilor. Datele și practicile economice și financiare ar putea fi evaluate periodic de către Observatorul independent pentru IMM-uri.

7.6. CESE solicită CE să ia în considerare modificarea anexei III la Directiva privind TVA, astfel încât statele membre să aibă libertatea de a reduce temporar cotele de TVA pentru unele dintre cele mai afectate sectoare, cum ar fi turismul și sectorul hotelier conexe (HORECA), pentru lucrătorii independenți, industria meșteșugărească etc. CESE sprijină astfel de acțiuni, cu condiția să nu se creeze situații de concurență neloială și consideră că această condiție va fi îndeplinită datorită caracterului temporar al măsurii.

7.7. Sunt necesare măsuri speciale de sprijin pentru a-i ajuta pe lucrători să-și reia activitatea, în special pe cei care lucrează pentru IMM-uri. Aceste măsuri includ un „permis galben”, sprijin pentru a permite demararea imediată a lucrărilor publice minore de la nivel local, informarea și consilierea persoanelor cu privire la comportamentele adecvate și la conformitatea cu măsurile de igienă și de sănătate și de securitate pentru a reduce și mai mult riscul de contaminare cu coronavirusul și o evaluare a riscului de COVID-19 care trebuie efectuată de organismele naționale și externe în materie de securitate și sănătate în muncă (SSM), pentru a garanta că astfel de măsuri sunt puse în aplicare în mod corespunzător și pentru a se reduce sarcinile și costurile aferente. Este esențial să se asigure echipamentul individual de protecție necesar pentru a permite angajaților să se întoarcă la muncă și să se sprijine capacitatea de producție a IMM-urilor care le furnizează prin realizarea de investiții directe și furnizarea de asistență tehnică, precum și prin adoptarea de standarde armonizate în domeniu. Organizațiile IMM-urilor au un rol de sprijin esențial, prin schimbul de protocoale și practici între membrii lor pentru a facilita redresarea și a reduce timpul necesar pentru a reveni la locul de muncă.

7.8. O altă solicitare din partea partenerilor sociali din UE a fost îndeplinită în recenta modificare a Cadrului temporar pentru măsurile de ajutor de stat în ceea ce privește IMM-urile. Deși această modificare a ținut seama de beneficiile speciale acordate societăților în timpul crizei generate de COVID-19, cum ar fi amânarea plății impozitelor și acordarea de împrumuturi, ea a lăsat regula generală *de minimis* neschimbată. Regiunile și insulele îndepărtate și rurale beneficiază în mod tradițional de subvenții în domeniul transporturilor, a căror valoare acoperă frecvent cea mai mare parte a cuantumului *de minimis*. După încheierea crizei generate de COVID-19, astfel de regiuni nu vor mai avea decât foarte puțini turiști, și asta în cel mai bun caz, și vor trebui să profite de restabilirea comerțului cu bunuri pentru a se putea redresa.

7.9. O redresare eficace va necesita un volum imens de investiții publice și private pentru a finanța dubla tranziție, pentru ca întreprinderile să poată rămâne competitive și pentru a permite înființarea de noi întreprinderi. Totuși, IMM-urile se confruntă cu dificultăți în ceea ce privește adaptarea la schimbări și reglementări complexe pe parcursul tranziției. Pentru a face posibil astfel de investiții extraordinare, UE va trebui să extindă instrumentele de finanțare existente (CFM, InvestEU, fondurile structurale și de coeziune, programul Orizont Europa, Europa digitală etc. și sprijinul financiar acordat de Grupul BEI, la care se adaugă mobilizarea Mecanismului european de stabilitate), să asigure flexibilitatea lor pe termen lung și să instituie un fond de redresare permanent pentru a ajuta statele membre să facă față provocărilor viitoare. Pentru a veni în ajutorul IMM-urilor din întreaga Europă aflate în dificultate financiară, este extrem de important ca statele membre să pună pe deplin în aplicare Directiva privind insolvența în ceea ce privește cadrele de restructurare preventivă și să ofere sprijin profesionist IMM-urilor, astfel încât acestea să se poată redresa în mod durabil sau să beneficieze de o a doua șansă.

7.10. CESE solicită un program al UE care să ofere organizațiilor de IMM-uri consolidarea capacităților și sprijin pentru acțiuni comune și să acționeze ca un ghîșeu unic pentru informare și asistență tehnică, ceea ce va deveni necesar și urgent după faza de ieșire din criză. Tot atât de important este ca UE să finanțeze baze de date multilingve, accesibile în mod gratuit, cu analize ale ciclului de viață al grupelor de produse, pentru a permite IMM-urilor, care nu pot genera aceste date în mod direct, să producă într-un mod mai ecologic.

7.11. Chiar și înainte de criză, organizațiile IMM-urilor au fost implicate în dezvoltarea și furnizarea a diverse servicii pentru a veni în ajutorul IMM-urilor aflate în dificultate financiară, inclusiv în inițiativa „Early Warning Europe”. În lunile și anii următori, acest tip de sprijin va fi și mai solicitat. Punerea în aplicare a instrumentelor de avertizare timpurie definite în Directiva privind insolvența trebuie consolidată, pentru a se garanta că întreprinderile aflate în dificultate au acces la un sprijin eficient.

Bruxelles, 18 septembrie 2020.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER
